

Několik poznámek

k historii domácího poplatku a k zahraničním zkušenostem s financováním médií veřejné služby

PhDr. Milan Šmíd

Seminář Volebního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na téma

Definice poplatníka

5. října 2022, Praha, Sněmovní 4

Protože podle zákona o telegrafech z roku 1923 "provozovat radiotelefonií a to jak její vysílací, tak přijímací stránku" bylo výhradním výsostným právem státu.

V roce 1925 do soukromé firmy Radiojournal vstoupil většinově stát, v roce 1926 se poplatek sjednotil, stát ho vybíral přes poštu a platil z něj program i vysílače.

Poštovní úřad *Praha 1.* Číslo *324.*

Koncese
 na zřízení, udržování a provozování
 přijímací radiofonní stanice
 pro *pana Jaroslava Soukup,*
studenýho,
 v *Praze,* ulice *Trutavská č. 55.*
 Platí za podmínek, uvedených na druhé straně, pokud bude placen rozhlasový
 poplatek. Rozhlasový poplatek se musí platit nejméně po 3 měsíce.
 Poplatek za měsíc *sedm, květen 1926* — *30* — Kč
 je zaplacen. *a čerpen*
 Další měsíční poplatky bude vybíráti a stvrzenky vydávati dodávací poštovní
 úřad, jenž musí ihned oznámiti každou změnu bytu.
 Stvrzenky důsledně pečlivě uchováti.
 V *Praze,* dne *22. 5. 1926*
 Jménem ministerstva pošt a telegrafů:

 Ředitel a ředitelka úřadu
 podpis *Jaroslav Soukup, držitel licence koncesí.*
 Koncese posluchače rozhlasu (1926)

Poplatek do roku 1989

Výši poplatku a způsob jeho výběru určovaly ministerské vyhlášky Rozhlasový a televizní řád. Předpis z roku 1975 zmiňuje „stanovený poplatek,“ jeho novela z roku 1984 již uvádí „sazbu za používání přijímače.“

Povinnost vznikala na základě § 7 odst.1 zákona č. 110/1964 Sb., o telekomunikacích:

(1) K užívání rozhlasových a televizních přijímačů není třeba povolení. Vlastníci, popřípadě uživatelé jsou však povinni ohlásit tyto přijímače k evidenci u organizací spojů ... a platit stanovené poplatky.

Od roku 1953 (měnová reforma) do roku 1989 byly poplatky zvýšeny jen jednou – v roce 1969

rozhlasový poplatek	1953 - 5 Kč,	1. 7. 1969 - 10 Kčs
televizní poplatek	1955 - 15 Kčs	1. 7. 1969 - 25 Kčs

ČST ještě v šedesátých letech byla příspěvkovou organizací, která si vystačila s příjmy z poplatku, v 70. letech nezbytné investice do II. programu, nových staveb a nových technologií z ní udělaly organizaci rozpočtovou, stát ČST dotoval ze státního rozpočtu.

Poplatek po roce 1989

Zákon o České televizi a Českém rozhlasu z roku 1991 přidělil výnosy z poplatku nově ustaveným nezávislým provozovatelům veřejné služby (federál ČST a ČSRO v roce 1992 platila vláda).

V roce 1991 vláda vyhláškou 100/1991 Sb. ministra spojů zdvojnásobila výši poplatků. Dále o poplatcích rozhodoval parlament.

Rozhlasový poplatek

1. 4. 1991	20 Kč (rozhodnutí vlády)
1. 4. 1995	25 Kč (nový zákon 252/1994 Sb.)
1. 7. 1997	37 Kč
1.1. 2006	45 Kč (nový zákon 348/2005 Sb.)

Televizní poplatek

1. 4. 1991	50 Kčs (rozhodnutí vlády)
1. 4. 1995	50 Kč (na základě zákona 252/1994 Sb.)
1. 7. 1997	75 Kč
1. 1. 2006	100 Kč (nový zákon 348/2005 Sb.)
1. 1. 2007	120 Kč
1.1. 2008	135 Kč (podmínka zákona 340/05, že ČT přestane vysílat reklamu) reklama dočasně povolena na financování přechodu TV vysílání na digitál, po ukončení přechodu – rok 2011 – měla reklama, skončit. Neskončila kvůli senátní novele – Töpfer).

Počítače, digitalizace, technologický vývoj mění po roce 2000 prostředí a pravidla

S příchodem počítačů, mobilních telefonů, iPadů a dalších způsobů distribuce audiovizuálního obsahu vznikla další zařízení, která teoreticky mohla fungovat jako „zařízení technicky způsobilé k individuálně volitelné reprodukci televizního (rozhlasového) vysílání,“ aniž by vysílání rozhlasu a televize sledoval. Zdůvodnění povinnosti poplatku založeného na vlastnictví přijímače byla zpochybněna.

Západoevropské země na situaci reagovaly zrušením poplatku zdůvodněného vlastnictvím přijímače a poplatek nahradily

- poplatkem (daní) za domácnost - SRN (2013), Švýcarsko (2019)
- zvláštní daní z příjmu - Finsko (2013), Švédsko (2019)
- Financováním ze státního rozpočtu - Nizozemsko (2000), Dánsko (2022), Norsko (2020), Francie (2022)

O zrušení poplatku se vážně uvažuje ve Velké Británii =>

Velká Británie

Aktuality:

Debata o zrušení **licence fee** probíhá už několik let .Boris Johnson útočil na BBC kvůli kriminalizaci jeho vybírání.

Jeho výše byla před léty zakonzervována s tím, že se bude až do roku 2027 (konec platnosti současné Charty BBC) navyšovat jen o inflaci.

Letos **v lednu** však ministerstvo rozhodlo, že na dva roky se zmrazí na 159 liber. Viz TV licence fee settlement

<https://www.gov.uk/government/news/tv-licence-fee-frozen-for-two-years>

The Guardian **20. září 2022**: Nová ministryně pro digitalizaci, kulturu, média a sport opět naznačila, že chce jednat o zrušení poplatku

<https://www.theguardian.com/media/2022/sep/20/ministers-bis-review-channel-4-privatisation-and-scrapping-of-bbc-licence-fee>

Royal Television Society **27. září 2022**: šéf Ofcom Michael Grade se v zásadním projevu o televizi debatě o poplatku vyhnul s tím, že „je třeba řešit financování BBC“

<https://www.ofcom.org.uk/news-centre/2022/how-television-can-civilise-the-national-debate>

BBC reaguje **6. září 2022** prohlášením o pěti principech, které je třeba vzít do úvahy při debatě o financování BBC

<https://www.bbc.com/mediacentre/statements/five-principles-bis-debate-future-funding-of-the-bcc>

Velká Británie

Five Principles to Debate the Future Funding of the BBC

<https://www.bbc.com/mediacentre/statements/five-principles-to-debate-future-funding-of-the-bcc>

In this context, there are five key principles that will need to be considered in order to underpin the existence of the BBC as a national and global asset for the future.

These principles must be at the heart of any debate about future funding, whether that is the retention of the licence fee or the development of a new model.

How far does any funding model meet the following principles to support the BBC as a national and global asset?

1. **Does it deliver the Mission?** – providing a universal public service in the UK, to inform, educate and entertain. Everybody uses and benefits from our trusted impartial news, quality British content, and education services.
2. **Does it safeguard impartiality and independence?** – championing free democracy in the UK and globally. Operating without fear of or favour to political or commercial interests.
3. **Does it provide a sustainable financial model?** – supporting a BBC to innovate and modernise to meet new audience demands. Enabling the BBC to be ambitious, operate at scale in a global digital marketplace.
4. **Does it help the creative economy grow?** – enabling the BBC to invest and work in partnership to grow the world-leading UK creative industries, develop British talent and export British content and services globally. Creating a strong UK brand valued across the world.
5. **Does it deliver fair value for audiences?** – ensuring a system that is fair for our audiences, offering good value versus the market and is widely supported.

Francie

Francie ruší koncesionářské poplatky. Chce zvýšit kupní sílu

MILAN BOKOS

Zaměstnanci veřejnoprávních médií protestovali proti rušení koncesionářských poplatků v červnu v Paříži

Letos v srpnu zákon č 2022-1157 „o úpravě financí pro rok 2022 „[zrušil](#) „**příspěvek na veřejnou audiovizi**“ (*contribution à l'audiovisuel public*).

Od roku 2009 (předtím to byl „audiovizuální poplatek“ - *redevance audiovisuelle*) ho platila každá domácnost, v níž byl umístěn televizní přijímač, rekordér či dataprojektor napojený na tuner nebo DVD přehrávač (nikoli počítač či mobil).

Zrušení platí pro rok 2022, tj. lidem se budou platby za rok 2022 vracet zpětně.

Rozhodnutí platí do konce roku 2024, do přijetí nového daňového zákona pro rok 2025.

Již dříve audiovizuální příspěvek putoval do státního rozpočtu, který zde soustřeďoval a přerozděloval prostředky a to na základě „**smlouvy o cílech a prostředcích**“ uzavírané mezi vládou a médii veřejné služby na dobu tří až pěti let. Poslední je na rok [2020-2022](#).

Ministerstvo kultury reagovalo rozsáhlou zprávou o reformě financování veřejné audiovize [Réforme du financement de l'audiovisuel public \(culture.gouv.fr\)](#), měla by se zpracovat do roku 2025 a měla by zohlednit tři pilíře finanční nezávislosti: **přiměřenost zdrojů** pro plnění daných úkolů, **předvídatelnost jejich získávání** a zákaz meziroční regulace, tj. náhlých a mimořádných úprav rozpočtu

Finsko

Public Broadcasting Tax Table

Rok 2013

Income examples per year (excluding capital income)	Tax to pay
€0 - €7,352.00 Individuals above 18 years of age	€0
€8,091.00 Unemployed individuals, basic relief income	€55
€8,565.00 Retired individuals, basic guaranteed pension	€58
€15,600.00 Retired individuals, average-level pension	€106
€40,000.00 Wage earners, mid-level income	€140
80 000 e Wage earners, high income	€140

Source: Yle – Finnish Broadcasting Corporation

Poplatek YLE-maksu se změnil na YLE-vero (maksu – poplatek, vero – daň) od roku 2013

Na rozdíl od Německa YLE-vero neplatí domácnosti, ale jednotlivci se zdanitelným příjmem. O její výši rozhoduje parlament v daňovém zákonu

Daň byla stanovena sazbou 0,68% procent ze zdanitelného příjmu, její velikost pohybovala od **55 do 140 euro ročně**.

Od daně byly osvobozeny osoby mladší 18 let a lidé s příjmem do 7352 euro ročně (cca 260 tisíc Kč). Limitní částku 140 euro měsíčně platili lidé s příjmem kolem 40 tisíc euro a výše (tj. nad 1,1 milion Kč). Předchozí poplatek placený za příjemce činil **252 euro ročně**.

Aktualizace 2022: viz <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48391/yleisradiovero4/>
Sazba daně je 2,5 procenta z příjmu přesahujícího částku 14 000 euro (cca 350 000 Kč). Kdo má méně než 14 000 euro, neplatí. Horní strop YLE daně byl zvýšen na 163 euro (cca 4000 Kč) pro příjem do 50 000 euro, podniky v závislosti na velikosti a příjmu (nad 50 000 euro) platí 140-3000 euro ročně.

Finský příklad následovalo v roce 2019 **Švédsko**, které sazbu zjednodušilo na jedno procento do určité výše příjmů. Zajímavost: „Poplatek za veřejnou službu je daní, i když se nazývá poplatek, a proto se na poplatek vztahuje zákon o daňovém řízení.“

Německo

Od roku 2013 se Rundfunkgebühr (poplatek) změnil na Rundfunkbeitrag (příspěvek). Platí každá domácnost – pokud není osvobozena. Současná výše poplatku 18,36 euro měsíčně. Platí i podniky v závislosti na počtu zaměstnanců. Viz tabulka.

Scale	Employees for each permanent business establishment	Number of fees	Amount of the monthly fee in euro
1	0 to 8	1/3	6.12
2	9 to 19	1	18.36
3	20 to 49	2	36.72
4	50 to 249	5	91.80
5	250 to 499	10	183.60
6	500 to 999	20	367.20
7	1,000 to 4,999	40	734.40
8	5,000 to 9,999	80	1,468.80
9	10,000 to 19,999	120	2,203.20
10	from 20,000	180	3,304.80

Podobné diferencování poplatku pro právnické osoby u nás v zákonu 348/2005 chybí.

Placení příspěvku bylo a je předmětem četných žalob a soudních sporů.

Nejvyšší správní soud, tak zemské soudy a Spolkový ústavní soud se zatím vždy postavily za existenci příspěvku. Důvod: veřejnoprávní média jsou nezbytná pro politickou demokracii, proto způsob jejich financování je ústavně konformní.

Letní aféra šéfky brandenburské a berlínské stanice ARD Patricie Schlesinger ve veřejnosti posílila nálady proti příspěvku – petice.

Právní norma ustavující Rundfunkbeitrag:

<https://www.rundfunkbeitrag.de/e175/e4794/Rundfunkbeitragsstaatsvertrag.pdf>

O výši poplatku rozhoduje KEF „Komise k určení finančních potřeb provozovatelů vysílání“ složená ze zástupců spolkových zemí, dává podklady spolkovým premiérům k dohodě

<https://kef-online.de/de/startseite/>

Jaké řešení pro Českou republiku?

Speciální poplatek/daň navázaný na daň z příjmu?

Speciální poplatek/daň navázaný na domácnost?

Solidární poplatek? Odvod? Spojený s odběrem elektřiny?

Státní rozpočet bez doplňkové daně?

Před osmnácti lety podobný seminář na půdě parlamentu předcházel tvorbu zákona [348/2005](#), jenž některé poznatky ze semináře využil (např. slovinský příklad identifikace poplatníka)

2. Financování médií veřejné služby

2. The Funding of Public Service Broadcasting

Seminář k problematice médií veřejné služby
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR
3. února 2004

Ať už bude řešení jakékoli, nebude možné bez splnění jedné podmínky: a to přesvědčení o užitečnosti a **nezbytnosti existence médií veřejné služby pro naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti**

Děkuji za pozornost

a v případě zájmu o problematiku médií veřejné služby odkazuji na materiály, které jsem v minulosti pro Poslaneckou sněmovnu připravoval. Některé mají platnost do dneška.

Jsou k dispozici buď na webu Parlamentního institutu

Veřejnoprávní média v zemích EU - jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti srpen 2014, [studie č. 5.348](#),

Vysílání veřejné služby v zemích Evropské unie, jeho organizace a fungování březen 2011, [studie č. 5.309](#)),

nebo na webu psp.cz jako sněmovní tisk [1015/0](#)

Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2012 – str. 140-155 –
Zhodnocení činnosti ČT v r. 2012 z hlediska plnění zákona o České televizi

svět médií

TYČINKA MARGOT A ČETNICKÉ HUMORESKY

text Milan Šmíd, mediální analytik

EKONOMICKÉ RUBRIKY v květnu zveřejnily dvě nepříjemné zprávy. Česká národní banka oznámila prognózu inflace, která letos dosáhne patnácti procent a po prázdninovém vrcholu by neměla v příštím roce klesnout pod pět procent. Český statistický úřad o něco později oznámil výsledky prvního čtvrtletí, v němž průměrná nominální hrubá měsíční mzda se sice zvýšila na 37 929 Kč, ale spotřebitelské ceny meziročně vzrostly o 11,2 procenta, takže reálná mzda poklesla o 3,6 procenta.

Vedle těchto aktuálních témat v médiích poněkud zapadly informace o tiskové konferenci generálního ředitele České televize 31. května, na níž Petr Dvořák oznámil, že ČT plánuje škrty v rozpočtu a omezení svých výstupů, to vše zabaleno do hesla „strategie udržitelnosti veřejné služby na roky 2023 a 2024“. V praxi to bude znamenat propouštění zaměstnanců, zastavení investic a krácení výroby, koprodukcí a vysílání pořadů, z nichž tím nejviditelnějším bude ukončení reprízo-

**„Kdyby se navýšil
televizní poplatek
o 15 Kč, bylo možné
na stomilionové škrty
zapomenout.“**

vého kanálu ČT3 od ledna příštího roku. Jak se dalo očekávat, snížení personálu uvítali jak opoziční, tak vládní poslanci v duchu obecně rozšířeného názoru, že všude jinde – s výjimkou parlamentu – se dá na penězích a na lidech ušetřit.

Vyhlášená „strategie udržitelnosti“ je svým způsobem odpovědí na nezájem politické scény o financování médií veřejné služby. Na jedné straně ředitel Dvořák politiky diplomaticky uklidňoval, že ČT bude i nadále „divákům nabízet pořady, které pro ně budou relevantní“, přičemž zpravodajství by se úspory měly dotknout jen minimálně.

Jenomže veřejnou službu České televize a Českého rozhlasu nelze omezit jen na nezávislé a od komerčních tlaků osvobozené zpravodajství a publicistiku. Součástí této služby je také tvorba původní národní audiovizuální kultury, kterou komerční média neumějí nebo nemohou nabídnout. Patří do ní původní dokumenty, vzdělávací pořady, dramatická díla a seriály nad rámec tuctových detektivek.

Kdyby se navýšil televizní poplatek o pouhých 15 Kč, bylo možné na stomilionové škrty zapomenout. Ale to by chtělo odvážně politiky ochotné přežít několika-týdenní bouři nesouhlasu na sociálních sítích. Přitom těch patnáct korun je cena jedné čokoládové tyčinky Margot. Nehledě na to, že měsíční poplatek 135 Kč nezměněný od roku 2008 se dnes rovná ceně balíčku dražších cigaret. Jestliže nejsme ochotni si sladkost jednou za měsíc odepřít, pak se nedivme, že reprízy starých úspěšných vykopávek typu Četnických humoresek budou i nadále pravidelnou součástí programového menu ČT. ■